

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

گزارش طرح ارتقاء تاب آوری اجتماعی زنان و خانواده

اداره کل هماهنگی معاونت رئیس جمهور در امور زنان و خانواده
با همکاری دفتر امور زنان و خانواده استانداری مازندران

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: طرح توان افزایی و ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی در جوامع محلی

کارفرما: معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری

برگزار کننده: دفتر امور بانوان و خانواده استانداری مازندران

نام استان: مازندران

زمان اجرا: ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

فهرست

۱	دیباچه
۲	۱. مرور ادبیات موضوع
۲	۱-۱. چارچوب مفهومی تاب‌آوری
۳	۱-۲. تعاریف
۴	۱-۳. ظرفیت‌ها در تاب‌آوری
۵	۱-۴. تاب‌آوری و توسعه اجتماعی
۶	۱-۵. سرمایه‌ها در ارتقاء تاب‌آوری
۸	۱-۶. نتیجه‌گیری
۹	۲. نقشه استان
۹	۳. گزارش فاز یک
۹	۳-۱. اقدامات انجام شده مقدماتی در راستای اجرایی‌سازی طرح
۹	۳-۲. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب اساتید و شاخص‌های انتخاب اساتید
۱۰	۳-۳. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های غیردولتی و شاخص‌های انتخاب آنان
۱۰	۳-۴. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز اول طرح
۱۱	۳-۵. پایش طرح در فاز اول و نتایج حاصله از آن (مبتنی بر پیش‌آزمون و پس‌آزمون)
۱۳	۳-۶. گالری تصاویر فاز یک
۱۴	۴. گزارش فاز دو
۱۴	۴-۱. توزیع فعالیت در مناطق استان
۱۴	۴-۲. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی نقاط آسیب‌خیز و گروه‌های هدف جهت اجرای فاز دوم طرح
۱۵	۴-۳. اقدامات انجام شده در راستای اطلاع‌رسانی جهت حضور گروه‌های هدف در کلاس‌های آموزشی مربوطه
۱۵	۴-۴. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی و هماهنگی با گروه‌های ذی‌نفع در میان مردم محلی جهت اجرای طرح
۱۵	۴-۵. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز دوم طرح
۱۶	۴-۶. نتایج حاصل از پایش طرح در فاز دوم
۱۷	۴-۷. نقاط قوت و ضعف شناسایی شده (از نگاه تسهیلگر سطح ۲، کارشناس طرح در دفتر امور زنان و خانواده استانداری و تسهیلگر سطح ۱، نظرسنجی از شرکت‌کنندگان در کارگاه‌ها)
۱۹	۵. نقشه راه تاب‌آوری محلات
۱۹	۵-۱. شهرستان آمل
۲۰	۵-۲. شهرستان محمودآباد - بهشتی محله
۲۱	۵-۳. شهرستان بهشهر - محله زیروان
۲۲	۵-۴. شهرستان میانرود - اسلام‌آباد
۲۳	۵-۵. شهرستان بابل
۲۴	۵-۶. شهرستان ساری ۱
۲۵	۵-۷. شهرستان ساری ۲
۲۶	۵-۸. شهرستان سوادکوه
۲۷	۵-۹. شهرستان سوادکوه شمالی
۲۸	۵-۱۰. شهرستان گلوگاه
۲۹	۵-۱۱. شهرستان فریدونکنار
۳۰	۵-۱۲. شهرستان نور
۳۱	۵-۱۳. شهرستان چالوس
۳۲	۵-۱۴. شهرستان نوشهر - محله نیرنگ
۳۳	۵-۱۵. شهرستان بابلسر - محله عزیزک
۳۴	۵-۱۶. شهرستان نکا ۱
۳۵	۵-۱۷. شهرستان نکا ۲

۳۶.....	۵-۱۸. شهرستان جویبار- محله لاریم.....
۳۷.....	۵-۱۹. شهرستان عباس آباد.....
۳۸.....	۵-۲۰. شهرستان قائمشهر.....
۴۰.....	۶. سیمای تابآوری.....
۴۱.....	۷. سیمای ریسکها.....
۴۲.....	۸. نقشه راه.....

فهرست جداول

۳.....	جدول ۱. تعاریف تاب‌آوری.....
۵.....	جدول ۲. تمایز سه نوع ظرفیت بر اساس معیارهای ذکر شده.....
۱۲.....	جدول ۳. سطح کلی رضایت شرکت‌کنندگان از کارگاه.....
۱۴.....	جدول ۴. توزیع فعالیت‌ها در مناطق استان.....
۱۶.....	جدول ۵. مشخصات کلاس‌های آموزشی.....

فهرست اشکال

۷.....	شکل ۱. انواع سرمایه‌ها در یک فرایند تاب‌آوری.....
۸.....	شکل ۲. ویژگی شهرهای تاب‌آور.....
۹.....	شکل ۳. نقشه استان مازندران.....
۱۰.....	شکل ۴. برنامه کارگاه.....
۱۳.....	شکل ۵. گالری تصاویر فاز ۱ طرح ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی.....
۱۴.....	شکل ۶. نقشه گسترده فعالیت‌ها در مناطق استان.....
۱۸.....	شکل ۷. نمودار جنسیت شرکت‌کنندگان.....
۱۹.....	شکل ۸. سیمای آمل.....
۱۹.....	شکل ۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در آمل.....
۲۰.....	شکل ۱۰. سیمای مبهشت محله محمودآباد.....
۲۰.....	شکل ۱۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در بهشتی محله لنگرود.....
۲۱.....	شکل ۱۲. سیمای محله زیروان.....
۲۱.....	شکل ۱۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله زیروان.....
۲۲.....	شکل ۱۴. سیمای محله اسلام آباد میانرود.....
۲۲.....	شکل ۱۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله اسلام آباد میانرود.....
۲۳.....	شکل ۱۶. سیمای بابل.....
۲۳.....	شکل ۱۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در بابل.....
۲۴.....	شکل ۱۸. سیمای ساری ۱.....
۲۴.....	شکل ۱۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در ساری ۱.....
۲۵.....	شکل ۲۰. سیمای ساری ۲.....
۲۵.....	شکل ۲۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در ساری ۲.....
۲۶.....	شکل ۲۲. سیمای سوادکوه.....
۲۶.....	شکل ۲۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در سوادکوه.....
۲۷.....	شکل ۲۴. سیمای سوادکوه شمالی.....
۲۷.....	شکل ۲۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در سوادکوه شمالی.....
۲۸.....	شکل ۲۶. سیمای گلوگاه.....
۲۸.....	شکل ۲۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در گلوگاه.....
۲۹.....	شکل ۲۸. سیمای فریدونکنار.....
۲۹.....	شکل ۲۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در فریدونکنار.....
۳۰.....	شکل ۳۰. سیمای نور.....

۳۰	شکل ۳۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در نور
۳۱	شکل ۳۲. سیمای چالوس
۳۱	شکل ۳۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در چالوس
۳۲	شکل ۳۴. سیمای محله نیرنگ
۳۲	شکل ۳۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله نیرنگ
۳۳	شکل ۳۶. سیمای محله عزیزک
۳۳	شکل ۳۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله عزیزک
۳۴	شکل ۳۸. سیمای نکا ۱
۳۴	شکل ۳۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در نکا ۱
۳۵	شکل ۴۰. سیمای نکا ۲
۳۵	شکل ۴۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در نکا ۲
۳۶	شکل ۴۲. سیمای محله لاریم
۳۶	شکل ۴۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله لاریم
۳۷	شکل ۴۴. سیمای عباس آباد
۳۷	شکل ۴۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در عباس آباد
۳۸	شکل ۴۶. سیمای محله قائمشهر
۳۸	شکل ۴۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله قائمشهر
۳۹	شکل ۴۸. گالری تصاویر فاز ۲ طرح ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی

دیباچه

طرح توان افزایش و ارتقای تاب‌آوری اجتماعی زنان و خانواده‌ها، طی سال ۱۳۹۴ از طریق انعقاد موافقتنامه همکاری فی‌مابین معاونت امور زنان و خانواده و استانداری‌ها، بصورت پایلوت در ۱۳ استان اجرایی شد. پس از خاتمه اجرای طرح و بررسی گزارش‌های عملکردی استان‌های پایلوت؛ با توجه به نتایج به دست آمده، استقبال مخاطبان و درخواست سایر استان‌ها جهت اجرای طرح، این طرح بعنوان یکی از طرح‌های ملی معاونت امور زنان و خانواده طی سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ از طریق انعقاد موافقتنامه همکاری با استانداری‌های سراسر کشور در دستور کار قرار گرفت. اهداف اصلی دنبال شده در طرح عبارتند از:

- توان افزایش و آشنایی فعالان مدنی و جوامع محلی با فرآیند تحلیل سیستم‌های تاب‌آور
- تقویت تعاملات اجتماعی در جوامع محلی در راستای مواجهه و عبور از چالش‌های اجتماعی و محیط و غلبه بر اینگونه

چالش‌ها

- افزایش میزان مشارکت جوامع محلی در برنامه‌ریزی‌ها، مدیریت امور شهری و کاهش آسیب‌های اجتماعی
- دستیابی به نقشه راه ارتقای تاب‌آوری اجتماعی استان

با توجه به اهمیت مفاهیم تاب‌آوری اجتماعی و ضرورت تبیین مفاهیم بصورت صحیح و همچنین جلب مشارکت حداکثری جوامع محلی در راستای مدیریت امور مردمی و اجتماعی و کاهش آسیب‌های اجتماعی مبتلابه؛ مقرر گردید طرح مذکور در ۲ فاز اجرا شود که در فاز اول، ظرفیت‌سازی جامعه مدنی از طریق آموزش و جلب مشارکت ۲۰ نفر از اعضای سازمان‌های مردم‌نهاد بومی فعال در حوزه‌های اجتماعی، خانواده، سلامت و پیشگیری از آسیب‌ها، بعنوان تسهیلگران محلی انجام گیرد. در فاز دوم، تسهیلگران بومی به نقاط در معرض آسیب خیز و آسیب پذیر استان اعزام شده و ضمن ارائه آموزش‌های لازم و انتقال مفاهیم مرتبط، با جلب مشارکت جامعه بومی در راستای شناسایی آسیب‌های اجتماعی هر منطقه و ارائه راهکارهای پیشنهادی ارائه شده توسط آنان، اقدام می‌کنند و سپس نقشه راه هر محله جهت تغییر و بهبود وضعیت تنظیم می‌شود. در نهایت با جمع‌بندی نقشه‌های بدست آمده از محله‌های گوناگون، یک پارچه سازی و ارائه نقشه راه استان حاصل گردید.

۱. مرور ادبیات موضوع

۱-۱. چارچوب مفهومی تاب‌آوری

گسترش آسیب‌های اجتماعی و اثرات آن بر جنبه‌های گوناگون جامعه، توجه بیش از پیش سطوح عالی کشور را به این پدیده جلب کرده است. در حال حاضر این ایده به طور گسترده پذیرفته شده که مردم، سازمان‌ها به ابزارها، امکانات و مهارت‌های اساسی نیاز دارند تا با چشم‌انداز ریسک‌های (خطرهای) پیچیده، به هم پیوسته و به طور فزاینده در حال تحول به شکلی مقابله‌کنند تا توانایی استفاده از فرصت‌ها، برای افزایش بهزیستی و رفاه عمومی را داشته باشند.

با این وجود، عملی کردن این ایده کاملاً معقول و پذیرفته شده، آسان نیست. دلیل عمده آن نیز عدم وجود ابزار و مهارت‌های لازم برای تحلیل سیستماتیک (منظم) تاب‌آوری است، به شکلی که بر اساس آن بتوان جنبه‌های مربوط به تاب‌آوری را در برنامه‌ریزی‌های توسعه و اقدامات بشردوستانه وارد کرد.

در این مدل تحلیل تاب‌آوری سیستم‌ها ابزاری است که به متخصصان این حوزه کمک می‌کند تا:

- یک کارگاه موفقیت «تحلیل تاب‌آوری سیستم‌ها برای جوامع محلی با رویکرد زنان و خانواده» را طراحی و برای یک جامعه محلی برگزار نمایند.
- از طریق مشارکت ذی‌نفعان در سطوح محلی بتوانند یک نقشه راه برای افزایش تاب‌آوری کشور، جوامع محلی و انجمن‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه زنان و خانواده طراحی کنند.
- نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌ها را در توسعه و برنامه‌ریزی اقدامات داوطلبانه و اجتماعی از طریق کنشگران مدنی (سازمان‌های مردم‌نهاد و تسهیل‌گران فعال حوزه زنان و خانواده) و نهادهای برنامه‌ریز در سطوح ملی و محلی ادغام نمایند.

۱-۲. تعاریف

تاب‌آوری چیست؟

تاب‌آوری، توانایی خانواده‌ها، جوامع محلی و مردم یک کشور برای جذب و بهبود یافتن از شوک است، در حالی که ساختار و منابع (درآمد) زندگی‌شان را برای مواجهه با استرس‌های بلند مدت، دگرگونی و بی‌ثباتی، به طور مثبت تطبیق یا تغییر می‌دهند (میچل، ۲۰۱۳). جدول ۱ تعاریف متفاوت دیگری از مفهوم تاب‌آوری را از دیدگاه اندیشمندان در رشته‌های مختلف ارائه داده است.

جدول ۱. تعاریف تاب‌آوری

تعریف	نویسنده
به ظرفیت برآمدن از عهده خطرات ناگهانی پس از پیدایش، تاب‌آوری گفته می‌شود؛ یادگیری ترمیم و بازیابی.	Wildavsky (1991)
تاب‌آوری ظرفیت اضافی یا توانایی یک سامانه برای هضم مشکل است یا میزان مشکلی است که یک سامانه پیش از اینکه ساختار سامانه به‌وسیله تغییر دادن متغیرها تغییر کند، می‌تواند هضم کند.	Holling et al (1995)
تاب‌آوری کیفیت بنیادی اشخاص، گروه‌ها، سازمان‌ها و سامانه‌ها به‌عنوان یک کل است برای پاسخگویی مفید به تغییر چشمگیری که در هنگام از هم گسستن الگوی پیش‌بینی‌شده حوادث رخ می‌دهد، بدون به‌کار گرفتن دوره‌ای طولانی از حرکت رو به پسرفت.	Horne and Orr (1998)
تاب‌آوری توانایی یک شخص یا سازمان برای طراحی سریع و حرکات مثبت انطباقی کاربردی هماهنگ شده با وضعیت اضطراری است، به‌گونه‌ای که فشار کمی را متحمل شود.	Mallak (1998)
با توجه به معانی بلایا، تاب‌آوری محلی بدین معناست که یک منطقه، بدون متحمل شدن ضررهای ویرانگر، خرابی، کم شدن بهره‌وری یا کیفیت زندگی و بدون گرفتن کمک زیاد از طرف جوامع خارجی، قادر به پایداری در برابر یک حادثه طبیعی بسیار بزرگ باشد.	Miletti (1999)
ظرفیت سازگار کردن منابع و مهارت‌های موجود برای سامانه‌های جدید و شرایط عملیاتی.	Comfort (1999)
تاب‌آوری یک فرآیند فعال خوداصلاح‌کننده را شرح می‌دهد. تدبیر آگاهانه و رشد توانایی برای فعالیت به لحاظ روانشناسی در یک سطح بسیار بزرگ، نسبت به انتظار معینی که با توجه به توانایی‌های اشخاص و تجربه‌های پیشین وجود دارد.	Paton, Smith and Violanti (2000)
ظرفیت جوامع یا اکوسیستم‌های آسیب‌دیده برای هضم آثار منفی و ترمیم آن‌ها.	Cardona (2003)
توانایی یک عامل برای برآمدن از عهده فشار یک خطر یا سازگار شدن با آن.	Pelling (2003)
تاب‌آوری اکوسیستمی، ظرفیت یک اکوسیستم است برای تحمل کردن آسیب، بدون هضم شدن در درون شرایط متفاوت کیفی که به‌وسیله مجموعه متفاوتی از فرآیندها کنترل می‌شود.	Resilience Alliance (2005)
ظرفیت یک سامانه، جامعه یا اجتماع در معرض خطرات برای سازگار شدن، مقاومت کردن یا تغییر دادن برای رسیدن به سطح قابل قبولی از عملیات و ساختار و ادامه آن. این موضوع تعیین می‌شود به‌وسیله درجه‌ای که سامانه اجتماعی قادر به سازمان‌دهی خودش است برای افزایش این ظرفیت، آموختن از بلایای گذشته، حفاظت آتی بهتر و بهبود ارزیابی‌های کاهش امکان خطر.	UNISDR (2005)

(منبع: Manyena, 2006: 437)

آستانه بحرانی: نقطه‌ای که تغییری بزرگ در سیستم رخ می‌دهد.

لایه‌های اجتماع: افراد یا گروه‌هایی از مردم با ویژگی‌های مشترک، بسته به بافت یا زمینه، لایه‌ها ممکن است خانواده‌ها، انجمن‌ها، گروه‌ها یا جوامع محلی و مسئولینی از سطوح استانی و ملی (مانند: سیستم‌ها یا انجمن‌های بهداشتی و مربوط به سلامت و یا حرفه‌ای و ...) باشند.

ارتقاء تاب‌آوری: مدیریت اثرات شوک‌ها و موضوعات مرتبط با ریسک و تغییرات و بی‌ثباتی‌های آینده با تقویت ظرفیت جذب شوک‌ها، یا با انطباق یافتن برای کاهش در معرض قرارگیری آن‌ها و یا دگرگونی به شکلی که شوک دیگر نتواند اثری بر سیستم داشته باشد.

ریسک (خطر): ترکیب احتمال یک رویداد و پیامدهای منفی آن.

شوک: رویدادی ناگهانی که در اغلب موارد اثر منفی زیادی روی آسیب‌پذیری سیستم و اجزاء آن می‌گذارد. شوک‌ها اثرات منفی (یا مثبت) عمده‌ای را روی معنای زندگی مردم با کارکرد مردم و کشور دارند.

شوک فراگیر: حوادث نادر (بافراوانی کم) که تقریباً بر همه اشخاص در گروه هدف اثر می‌کند. مانند درگیری‌ها، منازعات و جنگ‌های خشونت‌آمیز، فوران آتش‌فشان، زلزله و یا کاهش ارزش پول و یا یک رویداد اجتماعی آسیب‌پذیر که جنبه همگانی در آن جغرافیا گرفته است مانند کودکان کار یا اعتیاد در یک گروه سنی.

شوک ویژه: رویداد مهمی که به طور خاص بر افراد و خانواده‌ها اثر می‌گذارد. مانند مرگ نان آور اصلی و یا از دست دادن فعالیت یا کاری که منبع اصلی درآمد است.

شوک فصلی: مانند سیل که مربوط به فصل بارانی سال است، یا تغییرات در قیمت مواد غذایی، تغییرات قیمت بازار یا شوک در یک محدوده زمانی معین مانند جابجایی‌های مکرر و یا بیماری وبا در بعضی مناطق و کشورها.

استرس (فشار، تنش): روند طولانی مدت که تضعیف‌کننده توانایی بالقوه، یا تعمیق‌کننده آسیب‌پذیری کنشگرهای آن سیستم است.

سیستم: واحدی از اجتماع (مانند فرد، خانواده، گروهی از مردم با ویژگی‌های مشترک، انجمن طایفه و قوم، بوم یا محیط زیست (مانند جنگل) یا نهاد یا وجودی فیزیکی (مانند شبکه زیر ساخت شهری) می‌باشد.

آسیب‌پذیری: تجلی آمادگی یا استعداد ابتلا به آسیب و در معرض قرار گرفتن.

۳-۱. ظرفیت‌ها در تاب‌آوری

ظرفیت جذب (کنار آمدن): توانایی یک سیستم برای آماده بودن، کاهش دادن، و یا جلوگیری کردن از اثرات منفی شوک‌ها، با استفاده از پاسخ‌های مقابله‌ای از پیش تعیین شده، به منظور حفظ و بازگرداندن ساختارها و کارکردهای اساسی و ضروری آن سیستم است. این ظرفیت شامل مکانیسم‌های مقابله‌ای است که در طول دوره‌های شوک مورد استفاده قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، وقتی مردم برای مقابله و غلبه بر ریسک‌ها، بر اساس منابعی که به طور مستقیم در دسترس‌شان است، به ریسک واکنش نشان می‌دهند، از ظرفیت کنار آمدن یا جذب استفاده می‌کنند. منطق زیر بنایی این ظرفیت، عبارت است از: بازسازی یا ترمیم سطح موجود رفاه بلافاصله پس از وقوع یک حادثه.

ظرفیت انطباق: توانایی یک سیستم برای تنظیم، اصلاح و یا تغییر ویژگی‌ها و اعمال آن سیستم است تا آسیب‌های بالقوه آینده را تعدیل کرده و از فرصت‌ها به شکلی استفاده کند تا بتواند به عملکردش، بدون تغییرات عمده کیفی در عملکرد یا هویت ساختاری‌اش، ادامه دهد. به عبارت دیگر به اقدامات فعال یا پیشگیرانه (مورد انتظار) که مردم بر اساس تجربیات گذشته‌شان آن‌ها را به کار می‌گیرند تا درس‌هایی از تجارب گذشته یاد گرفته، و بر اساس این خطرات آینده را پیش‌بینی کرده و معیشت یا کاهش آسیب را تنظیم نمایند. ظرفیت انطباق در راستای تغییرات تدریجی بوده و در جهت حفظ وضع موجود رفاه مردم در مواجهه با خطرات آینده به کار گرفته می‌شود. تفاوت عمده بین ظرفیت‌های کنار آمدن (جذب) و انطباق در محدوده زمانی فعالیت‌هایی است که هر کدام از ظرفیت‌ها به کار می‌گیرند. در حالی که ظرفیت جذب، درگیر ماموریت‌های تاکتیکی و با منطق برنامه‌های کوتاه مدت است، ظرفیت انطباق شامل ماموریت‌های راهبردی و برنامه‌ریزی‌های بلندمدت‌تر را در بر می‌گیرد.

ظرفیت تغییر (تحول، دگرگونی، مشارکتی): توانایی برای ایجاد یک سیستم کاملاً جدید به طوری که شوک دیگر هیچ تاثیری نداشته باشد. این ظرفیت زمانی ضروری است که ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی، سیستم موجود را غیر قابل دفاع می‌کند. مثال‌هایی از ظرفیت تحول شامل معرفی ساز و کار حل تعارض در یک جامعه محلی، اقدامات برنامه‌ریزی شهری و اقدامات لازم برای از بین بردن کامل فساد و توانایی مردم برای دسترسی به دارایی و گرفتن کمک از پهنه گسترده تر سیاسی و اجتماعی (یعنی از سازمان‌های دولتی و به اصطلاح جامعه مدنی) است که طی آن مردم در فرآیندهای تصمیم‌گیری مشارکت می‌کنند. و از سوی دیگر، با ایجاد موسسات یا توسعه ظرفیت‌های نهادی در سطوح محلی هم رفاه فردی را بهبود می‌بخشند و هم موجب نیرومندی اجتماعی در بحران‌های آینده می‌شوند.

برای تمایز بین این سه نوع ظرفیت بر اساس چهار معیار ذکر شده به جدول زیر توجه کنید:

جدول ۲. تمایز سه نوع ظرفیت بر اساس معیارهای ذکر شده

معیار	ظرفیت جذب	ظرفیت انطباق	ظرفیت تغییر
پاسخ به ریسک	به اعتبار گذشته	مورد انتظار (آینده)	مورد انتظار (آینده)
قلمرو زمانی	کوتاه مدت	بلند مدت	بلند مدت
میزان تغییر	کم، وضع موجود	متوسط، تغییرات افزایشی	زیاد، تغییرات ریشه‌ای
نتیجه	ترسیم سطح فعلی رفاه	تامین رفاه آینده	افزایش رفاه حال و آینده

۴-۱. تاب‌آوری و توسعه اجتماعی

در سالهای اخیر کاربرد مفهوم تاب‌آوری برای سامانه‌های اجتماعی بسیار مورد توجه قرار گرفته است و برخی از محققان کاربرد آن را مورد توجه قرار می‌دهند؛ درحالی‌که دیگران نسبت به آن محتاط هستند. بسیاری از کاربردهای عملی که تاکنون صورت گرفته است، برای بررسی روابط تاب‌آوری اجتماعی - اکولوژیکی بوده است؛ برای نمونه: روش‌هایی که به وسیله آن تلاش‌های صورت گرفته برای بهبود تاب‌آوری اجتماعی به تاب‌آوری اکولوژیکی کمک می‌کند. (Davidson ۲۰۱۲: ۱۱۳۹). مطالعاتی که درباره واکنش به آثار خطرات به وسیله بیشاپ و همکاران (۲۰۰۰) و میال و همکاران (۱۹۹۹) انجام شد، نشان داد که فقط عوامل مهم در تاب‌آوری اجتماعی - اکولوژیکی (یادگیری چگونگی زندگی با تغییر و تردید، ترکیب انواع دانش برای یادگیری و دانش‌اندوزی، و ایجاد فرصت برای خود سازماندهی و ایجاد پیوند) تاب‌آوری را افزایش نمی‌دهند بلکه وجود آنها با سطح مشارکت در فعالیت‌ها و گروه‌های اجتماعی (برای نمونه: عضویت در انجمن‌ها و گروه‌های فعالیت اجتماعی) همبستگی دارد. از این مشاهده می‌توان نتیجه گرفت که با فعالیت در زمینه کاهش خطرات، امکان خطر در جامعه می‌تواند کاهش یابد حتی اگر اعضای جامعه به خودی خود دست به کاری نزنند. وجود تعداد بیشتری از مردم در فعالیت‌های اجتماعی، حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی، سودمندی و حل مسئله را ایجاد می‌کند و در نتیجه، تاب‌آوری آن‌ها در برابر بلایا و حوادث طبیعی یا خطرات اجتماعی بیشتر خواهد بود.

با وجود اینکه تحقیق بیشتر درباره این مسئله الزامی است، این تحقیق این امکان را روشن کرد که راهبردهای کاهش خطرات با توسعه اجتماعی ارتباط داده شوند و مکمل فعالیت‌های توسعه اجتماعی با آموزش خطرات خاص و فعالیت‌های کاهش ارتباط داده شوند. کی یفر (۱۹۸۴) و پیتون و بیشاپ (۱۹۹۶)، راهبردهای تفویض قدرت اجتماعی را این چنین تشریح کردند: توسعه مشارکت اجتماعی، افزایش کنترل مشاهده شده توسط ذی‌نفعان، آسان‌سازی شناخت اجتماعی از مشکلات و تدوین و توسعه راهبردهایی برای حل مساله یا فائق شدن بر مشکلات بر اساس روش‌هایی سازگار با نیازها، سامانه‌ها و ارزش‌های یک اجتماع خاص. برای تقویت تفویض قدرت، یک روش اجتماعی برای تصمیم‌گیری توصیه شده است. مشارکت در شناخت مشکلات و گسترش و اجرای راه‌حل برای آن‌ها، توسعه پیروز شدن بر مشکل با تمرکز بر مشکل، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تعهد عملی را آسان می‌کند. تمرکز روی اقدام فعالانه در مسائل برجسته به پروراندن سودمندی و مشارکت گروه‌های ذینفع و افراد کمک می‌کند؛ بنابراین در این مدل تفویض قدرت، عوامل کلیدی می‌توانند در این کلمات خلاصه شوند: سودمندی، پیروز شدن بر مشکل یا مساله، تقویت حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ساختارهای پشتیبانی که به طور خلاصه در بالا شرح داده شد. مبنای

تفویض قدرت فقط یکبار ایجاد می‌شود؛ گام بعدی شناخت تغییر اجتماعی، شرکت داشتن اعضای جامعه برای ایجاد پشتیبانی متقابل (کمک کردن به گسترش مسئولیت‌پذیری اجتماعی و پشتیبانی جامعه) و فرصت‌هایی برای تحت فشار قرار دادن نهادهای اجتماعی و حاکمیتی (کمک کردن به توسعه سودمندی و پیروز شدن بر مشکل با تمرکز بر مشکل) است؛ همچنین شاید سودمندی به هم پیوسته (مشارکت تعاملی)، یک شاخص خوب برای سطح همکاری و کمک موجود در درون یک اجتماع باشد و در نتیجه، شاید تا اندازه‌ای احتمال موفقیت راهبردهای کاهش مساله یا مشکل را ایجاد کرده که نیاز دارد تا عملیات به هم پیوسته و منظم پذیرفته و اجرا شوند.

نقش مدیریت بحران و تاب‌آوری اجتماعی شامل ترکیب و تطبیق دورنماها / نیازهای به دست آمده از مشاوره اجتماعی در درون یک بافت راهبردی شده و تا جایی که ممکن است برای تهیه اطلاعات و منابع لازم برای تقویت تفویض قدرت، خودیاری و ارتقاء تاب‌آوری جست و جو می‌شود؛ بنابراین نهادهای سیاست‌گذار در حوزه‌های اجتماعی (به عنوان مثال معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری) به عنوان مشاور جوامع عمل می‌کنند نه به عنوان هدایت کننده فرآیند تغییر؛ علاوه بر این، شاید پذیرش یک راهبرد رشدگرا، برای ارتقای شایستگی و تاب‌آوری اعضای جامعه، بافتی را آماده کند که موجب تاب‌آوری مداوم در طی زمان شود. نادر بودن خطرات و یا ریسک‌ها و شوک‌ها، یک پیامد مهم دارد؛ برای نمونه: یک الگوی کمبود یا خسارت به راهبردهایی می‌انجامد که اعضای جامعه را به اینکه برای کاهش خسارتهای ناشی از خطرات، سرمایه مالی یا اجتماعی خود را خرج تقویت یا اصلاح خانه یا ساختمانشان کنند، تشویق می‌کند. از دیدگاه دیگر رشد، تمرکز روی سرمایه‌گذاری در اصلاح ساختاری برای افزایش ارزش سرمایه‌ای اموال، افزایش ارزش فروش دوباره یا کاهش هزینه‌های بیمه‌ای خواهد بود و این یعنی نشان دادن منافع اجتماعی و شخصی که از انجام فعالیت‌های کاهش خطر معین به دست می‌آید؛ بنابراین، این روش از تمرکز روی ارزش‌سازگاری محلی و محیط و توسعه راهبردهای هدایت شده به سوی حفظ کیفیت درک شده زندگی در رابطه با فعالیت خطرات، ریسک‌ها و یا شوک‌ها دفاع می‌کند «ادامه تفویض قدرت قانونی و در نتیجه شایستگی‌هایی که تاب‌آوری را در برابر مصائب پی‌ریزی می‌کنند شامل ادغام سودمندی به هم پیوسته، توانایی‌های فائق آمدن بر مشکل و پشتیبانی از حس تعلق و هویت اجتماعی می‌شود. این، موضوع توانایی برای واکنش در برابر مصائب را طوری پرورش خواهد داد و تقویت خواهد کرد که خسارت و بی‌نظمی را به حداقل برساند و رشد را ارتقا دهد. این موضوع از طریق طرح‌ها و فعالیت‌هایی که مشارکت اجتماعی را در حل مشکل تقویت می‌کنند، به آسانی انجام می‌شود؛ اگر از همان ابتدا فعالیت اجتماعی بر یک حادثه خطرناک خاص استوار باشد، این موضوع به‌طور ویژه‌ای اهمیت می‌یابد.» (رمضانزاده لسبویی، ۱۳۹۳).

خصوصیات یک جامعه (شهر یا محله) تاب‌آور

امروزه برای درک ویژگیها و خصوصیات جوامع تاب‌آور مطالعات زیادی صورت گرفته است؛ برای نمونه: کای و همکاران (۲۰۱۱): ۳۶۹-۳۶۰ مطالعه‌ای با عنوان «شناسایی مطلوبترین استراتژی‌های بهبود تاب‌آوری اکولوژیکی در برابر سیل در مناطق آسیب پذیر اکولوژیکی» را انجام داد؛ هرچند او در مطالعه تنها به بررسی عوامل سیلاب در یک شهر کوچک پرداخت اما در مطالعه خود به این نتیجه رسید که مسائل مدیریت در تاب‌آوری بسیار مهم است:

- توانایی تحمل شوک‌ها و ضربه‌های وارده از یک خطر به گونه‌ای است که آن خطرها (ریسک‌ها و یا شوک‌ها) تبدیل به سانحه نشوند (تا احتمال شکست را کاهش دهد)
- توانایی برگشت به عقب پس از سانحه (تا بتواند پیامدهای شکست را کاهش دهد)
- امکان و فرصت برای تغییر و پذیرش پس از سانحه (تا زمان موردنیاز برای بهبودی و همچنین مقدار آسیب پذیری را کاهش دهد)

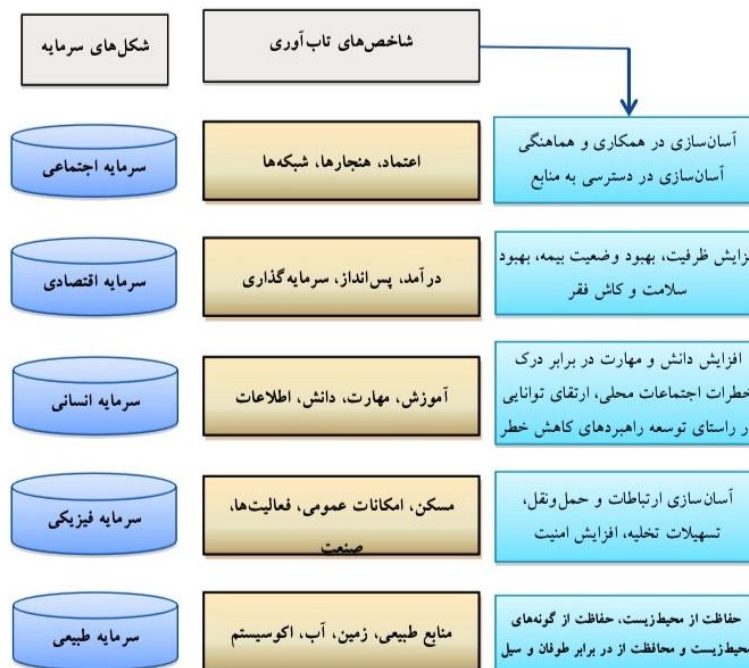
۱-۵. سرمایه‌ها در ارتقاء تاب‌آوری

برای ایجاد شهرها، محله‌ها و یا جوامع تاب‌آور با تأکید بر نقش مدیران محلی، اشکال مختلف سرمایه نقش دارند که سرمایه اجتماعی با تأکید بر مؤلفه‌های اعتماد، شبکه‌ها و هنجارها یکی از انواع سرمایه تأثیرگذار می‌باشد. سرمایه اجتماعی تاریخچه‌ای بس طولانی و نامحسوسی در میان علوم اجتماعی دارا می‌باشد. اولین کسی که این اصطلاح را به کار بردنانی فان بود. بعدها جیمز کلنن نقش شرکت اجتماعی را در شکل‌گیری فرهنگ و تعلیم و تربیت شرح داد. (قالیباف و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۳).

سرمایه اجتماعی یکی از ابعاد برجسته تحقیقاتی علوم اجتماعی است، این اصول اجتماعی باعث تقویت افراد و گروهها می‌شود. «سرمایه اجتماعی با عضویت در گروه‌ها و انجمنها، اهداف گروهی را مثل دموکراسی، مشارکت و توسعه اجتماعی را تقویت می‌کند.» (پوتنام، ۲۰۰۲: ۶۹). پوتنام مدعی است که «شرکت در اجتماع مانند شبکه‌های رسمی و شبکه‌های غیررسمی جامعه، مرکز اصلی مفهوم سرمایه اجتماعی است» (۲۰۰۰: ۵۶). سرمایه اقتصادی، انسانی، سرمایه فیزیکی و سرمایه طبیعی از انواع سرمایه‌های دیگر هستند که در مجموع به صورت یک سامانه در عملکرد اجتماعات تاب‌آور تأثیرگذار هستند (Mayunga, ۲۰۰۷). «سرمایه اقتصادی که درآمد پولی و سایر منابع مالی و دارایی‌ها و نیز تجلی نهادی آن یعنی حقوق مالی را در برمی‌گیرد. سرمایه اقتصادی سیال‌تر است و به آسانی به سرمایه اجتماعی و فرهنگی تبدیل می‌شود، در مقابل، قابلیت تبدیل سرمایه اجتماعی به سرمایه فرهنگی پرهزینه‌تر است.» (نوربخش، ۱۳۹۰: ۱۱۱-۱۱۲) سرمایه انسانی بیشتر آموزش، مهارت و دانش مدیران و سطوح محلی در برابر ریسک‌ها و خطرات را شامل می‌شود. آموزش و ظرفیت‌سازی کاهش خطرپذیری بلایا در سطح محلات به عنوان یکی از اصولی است که در فرآیند مدیریت تاب‌آوری و بلایا پیوسته باید موردتوجه قرار گیرد. سرمایه فیزیکی شامل مسکن، امکانات عمومی و... است که آسان‌سازی در ارتباطات و حمل و نقل از زیرمجموعه‌های آن به شمار می‌رود و در نهایت، سرمایه طبیعی هم شامل منابع طبیعی، آب و اکوسیستم می‌باشد که در این بخش باید گونه‌های خاص گیاهی و جانوری و شرایط محیط طبیعی زندگی افراد و حفاظت از آنها در برابر بلایا محافظت شوند»

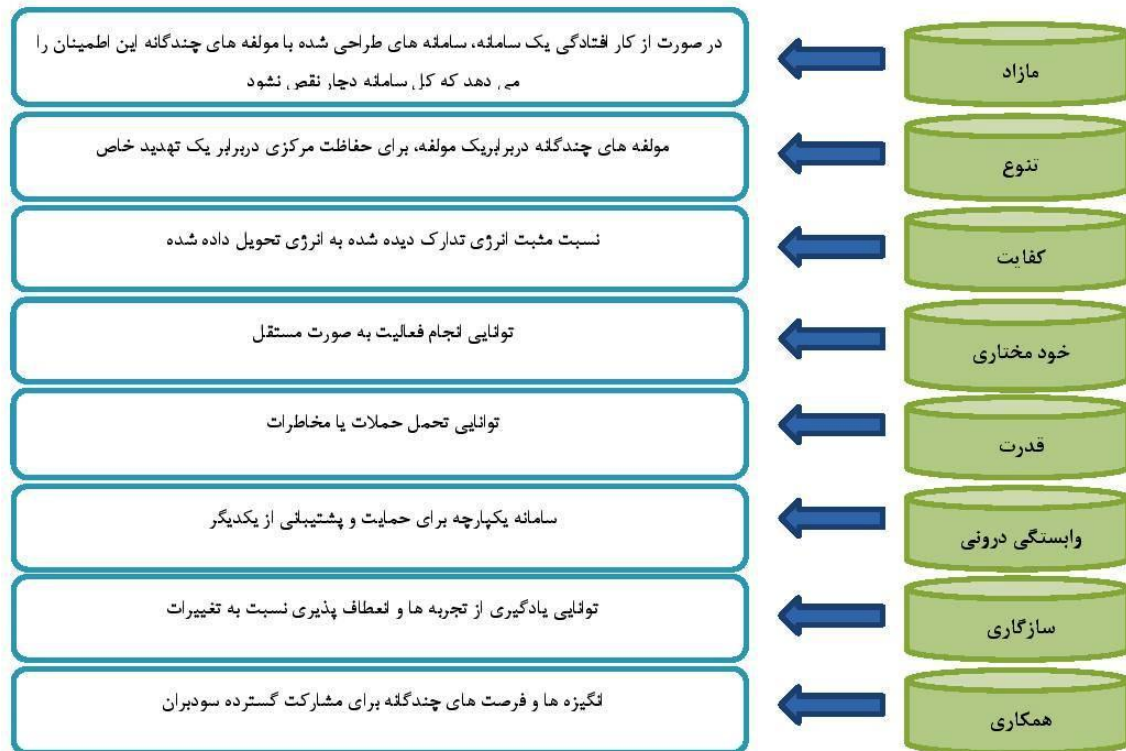
از مهمترین خصوصیات جوامع تاب‌آور، عملکرد سرمایه انسانی در شهرها است. سرمایه انسانی، مهارت، دانش و سطح اطلاعاتی جوامع را در ارتباط با بهبود وضعیت تاب‌آوری می‌سنجد. افزایش دانش و مهارت در برابر درک خطرات شهروندان، ارتقای توانایی در راستای توسعه راهبردهای کاهش خطر از مهمترین ویژگیهای جوامع تاب‌آور می‌تواند دانسته شود که برای ایجاد این وضعیت آموزش به عنوان یک اصل ضروری پیوسته مورد تأکید برنامه‌ریزان است. در رابطه با آموزش خطرات، این فرآیند می‌تواند به وسیله آماده کردن شهروندان با طرحهای خطری که چالشهای بالقوه، فرصتها و رفتارهایی که به وسیله اجتماع در برابر خطر صورت می‌گیرد را شرح دهد و همچنین توسعه راهبردهای استفاده کردن از آنها یا مدیریت و احاطه کردن آنها را شرح می‌دهند.

برای ایجاد جوامع تاب‌آور در برابر بلایا و خطرات پنج سرمایه، اجتماعی، اقتصادی، انسانی، فیزیکی و طبیعی تأثیرگذار هستند. برای ایجاد جوامع تاب‌آور در سالهای اخیر، این رویکرد بسیار مورد بررسی قرار گرفته است. راه‌های بسیاری زیادی هم برای ایجاد جوامع تاب‌آور ارائه شده است. شکل ۱ نوع تقسیم بندی سرمایه‌ها و نقش آنها را در تاب‌آوری جوامع به تصویر می‌کشد.

شکل ۱. انواع سرمایه‌ها در یک فرآیند تاب‌آوری

شکل ۲ هشت ویژگی شهرهای تاب‌آور را از دیدگاه گودزچالک مطرح می‌کند که این ویژگیها عبارت اند از: تنوع، کفایت، خودمختاری، قدرت، وابستگی درونی، سازگاری، مازاد و همکاری. خودمختاری شهرها بر توانایی انجام فعالیتهای مدیریت شهری به صورت مستقل تأکید دارد. قدرت هم بر توانایی و مقاومت شهر در راستای مقابله با انواع بلایا و خطرات اشاره دارد و نیز همکاری و سازگاری بر میزان مشارکت شهروندان.

شکل ۲. ویژگی شهرهای تاب آور

۶-۱. نتیجه گیری

آموزش در سطوح مختلف جامعه با هدف حفظ امنیت به ویژه در زمان وقوع خطرات و شرایط پس از وقوع، اهمیت بیشتری دارد. مهمترین اقداماتی که نهادهای برنامه ریز در این زمینه می‌توانند انجام دهند عبارتند از: آگاهی و برنامه‌های آموزشی درباره کاهش خطرپذیری، برنامه‌های آموزشی برای مقامات محلی و مدیران جامعه، برنامه‌ها و تمرینهای مشارکتی برای اعتمادسازی و مشارکت ذی نفعان در جوامع محلی و در نهایت، در راستای تاب‌آوری جوامع به لحاظ رویکردی و بر اساس قوانین موجود در کشور ابتدا باید میزان تاب‌آوری در ابعاد مختلف با تأکید بر شاخصها و معیارهای قابل سنجش مورد واکاوی قرار بگیرد. طرح ارتقا تاب‌آوری زنان و خانواده ابتکاری است که از سال ۱۳۹۵ تاکنون توسط معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری در سطح ملی و با همکاری بخش‌ها و نهادهای ذیربط در استانها برنامه‌ریزی و اجرا شد تا بتواند ضمن آموزش و توسعه ظرفیتهای فردی و گروهی برای ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی زنان و خانواده در سطوح محلی، جوامع را به:

- درک فعال از چشم انداز ریسک و چگونگی اثر آن بر سیستم و چگونگی کنش‌های جامعه در هر زمینه
- تعیین این که در کدام لایه جامعه آن خطرات به بهترین شکل مدیریت شوند
- و استفاده از مجموعه‌ای از اصول تاب‌آوری به منظور تقویت ظرفیت سیستم برای جذب شوک و یا انطباق و تغییر به طوری که کمتر در معرض شوک قرار گیرند تا با برنامه ریزی مشارکتی و تقویت لایه‌های اجتماعی، بتوانند ارتقا تاب‌آوری اجتماعی حوزه زنان و خانواده از کوتاه تا بلند مدت را محقق سازند.

۲. نقشه استان

شکل ۳. نقشه استان مازندران

۳. گزارش فاز یک

۳-۱. اقدامات انجام شده مقدماتی در راستای اجرایی‌سازی طرح

شناسایی تسهیل‌گر سطح ۱ متخصص، آموزش دیده و مورد تایید معاونت امور زنان و خانواده که تسلط کافی بر موضوع داشته و سابقه همکاری با معاونت را در طرح‌های سال گذشته موضوع تاب‌آوری داشته‌اند که اسم ایشان طی هماهنگی با استان و مکاتبه از سوی معاونت امور زنان و خانواده به استان‌ها اعلام گردید و دعوت ایشان برای اجرای طرح و هماهنگی زمانی برای ارائه خدمات متناسب با طرح صورت پذیرفت. هم‌چنین هماهنگی برای برگزاری نشست توجیهی توسط دفتر امور زنان و خانواده استانداری، با حضور تسهیلگر سطح ۱، جهت تبیین اهداف طرح و چگونگی اجرای بهینه آن در سطح استان، با توجه به سوابق اجرایی و گزارش‌های اجرای پروژه طی سال‌های گذشته و توجیه کارشناسان مرتبط با طرح در استانداری و مشاوران امور بانوان فرمانداری‌های سطح استان انجام گردید.

سایر تجهیزات مطابق دستورالعمل ارسالی از سوی معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری و چک لیست اقلام و لوازم و الزامات برگزاری کارگاه آموزشی نیز تهیه شد (به‌طور مثال: لوازم التحریر مورد استفاده در کارگاه، مکان برگزاری، لوازم کمک آموزشی مانند ویدئو پروژکتور، پرینتر و...). امکانات صوتی و سرمایشی محل برگزاری قبل از اجرای کارگاه بازبینی و نواقص برطرف گردید. هم‌چنین هماهنگی با موسسه کلبه نسیم آرامش جهت نظارت طرح و ارسال نامه به کلیه فرمانداری‌ها به همراه شیوه نامه اجرایی طرح تاب‌آوری جهت هماهنگی و معرفی سازمان مردم‌نهاد برای شرکت در آموزش‌ها توسط دفتر امور بانوان و خانواده استانداری انجام پذیرفت.

۳-۲. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب اساتید و شاخص‌های انتخاب اساتید

انتخاب اساتید برای هر کدام از استان‌ها بر اساس ارزیابی‌های معاونت امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری در طرح تاب‌آوری سال‌های ۹۶-۱۳۹۵ و با توجه به توانایی تسهیل‌گران، شناخت نسبت به اقلیم و آسیب‌های استان و تجربه موفق در همکاری با معاونت امور زنان و خانواده و با توجه به شاخص‌های زیر صورت گرفته است.

- تخصص، مدرک تحصیلی
- فعالیت در مرکز مشاوره دانشگاه
- تسلط کامل بر آمار آسیب‌های اجتماعی استان
- اجرای طرح‌های پژوهشی متعدد مرتبط در این زمینه
- تیم اجرایی فعال
- استاد برجسته کشوری

۳-۳. اقدامات انجام شده در راستای انتخاب سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های غیردولتی و شاخص‌های انتخاب آنان

سازمان‌های مردم‌نهاد بومی فعال در حوزه‌های اجتماعی، خانواده، سلامت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در سراسر استان بر اساس شاخص‌های زیر و مکاتبه با کارشناسان امور بانوان فرمانداری‌ها و معرفی از سوی آنها انجام شد. هم‌چنین هماهنگی با کارشناسان دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری، بهزیستی و فرمانداری‌های سراسر استان در بخش سازمان‌های مردم‌نهاد نیز در این زمینه صورت پذیرفت:

- فعال و خود انگیخته در حوزه‌ی آسیب‌های اجتماعی به ویژه زنان و خانواده
- فعال در سمن‌های مرتبط با دفتر امور بانوان یا مراکز مرتبط با آسیب‌های اجتماعی
- اطمینان از مشارکت در اجرای مرحله‌ی دوم طرح
- توانایی تسهیل‌گری
- حداقل تحصیلات کارشناسی

۳-۴. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز اول طرح

<ul style="list-style-type: none"> • به مدت ۵ روز • ۹ الی ۱۱ اردیبهشت ماه ۱۳۹۷، ۱۶ الی ۱۷ اردیبهشت ماه 	مدت زمان
<ul style="list-style-type: none"> • ۱۳۹۷/۲/۹ در سالن کنفرانس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به مدت ۲ ساعت 	زمان جلسه توجیهی
<ul style="list-style-type: none"> • برنامه آموزشی و الزمات و جزوات آموزشی و کمک آموزشی توسط اساتید و تسهیل‌گران از یک هفته قبل در اختیار استانداری قرار گرفت 	ارسال بسته توجیهی

شکل ۴. برنامه کارگاه

خلاصه اجرای کارگاه:

این کارگاه آموزشی با حضور ۲۲ نفر از نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد فعال معرفی شده از سوی فرمانداری‌ها و به تسهیل‌گری دکتر ابراهیم اندخورا، دکتر شهرزاد مزدرانی و دکتر علی یزدان پناه مدت ۵ روز از تاریخ ۹ الی ۱۱ و ۱۶ الی ۱۷ اردیبهشت ماه در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی برگزار گردید. این کارگاه با رویکرد آموزش مشارکتی و شیوه‌های خلاق آموزشی مباحثی از جمله: تاریخچه تاب‌آوری و تعاریف آن، ریسک‌ها، شوک‌ها، استرس‌ها و تاثیر آن بر سیستم، شناسایی شکاف‌ها در تاب‌آوری سیستم و تدوین نقشه‌راه تاب‌آوری سیستم در گروه‌ها مورد بحث و تمرین قرار گرفت.

جدول ۳- مشخصات اعضای سازمانهای مردم نهاد و تشکلهای غیر دولتی آموزش دیده بعنوان تسهیلگران محلی

ردیف	نام و نام خانوادگی	مدرک و رشته تحصیلی	نام سازمان ذیربط	ساعات حضور در کارگاه
۱	امیر ملک زاده	کارشناسی ارشد علوم اجتماعی	موسسه طلوع اندیشه	۳۶
۲	زهرا مهدویان	کارشناسی روان شناسی	مرکز کاهش آسیب زنان	۳۶
۳	سمیه برادران	دانشجوی دکتری روان شناسی	بهزیستی	۳۶
۴	سکینه دزآهنگ	کارشناسی دبیری الهیات		۳۶
۵	زهرا ابوطالبی	کارشناسی دبیری الهیات	موسسه فرهنگی و هنری بهاران شمال	۳۶
۶	فاطمه ادیب قلیان	کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی		۳۶
۷	ساره نیکجو	کارشناسی ارشد علوم تربیتی		۳۶
۸	ریحانه دیانتي	کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی	موسسه طلوع زندگی فریدونکنار	۳۶
۹	فاطمه نائیچی	کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی	مشاور آموزش و پرورش	۳۶
۱۰	منیره شعبانی	کارشناسی ارشد علوم تربیتی	مشاور آموزش و پرورش	۳۶
۱۱	زینب قاسم نژاد	کارشناسی ارشد علوم تربیتی	جمعیت همیاران سلامت روان	۳۶
۱۲	سید مهدی سید آقایی	دکتری علوم سیاسی	مشاور آموزش و پرورش	۳۶
۱۳	طاهره اسلامی	کارشناسی روان شناسی	همیاران سلامت روان شریعت آباد	۳۶
۱۴	سکینه حسن پور	کارشناس ارشد روان شناسی	جمعیت همیاران سلامت روان اجتماعی امید	۳۶
۱۵	فاطمه خواجهوند لرگانی	کارشناس ارشد روان شناسی	مجتمع خدمات پیشگیری	۳۶
۱۶	مریم دشت بانیان	کارشناس ارشد روان شناسی	مرکز کاهش آسیب زنان دانشگاه علوم پزشکی	۳۶
۱۷	فاطمه زهرا دباغی	کارشناسی ارشد روان شناسی	مرکز مشاوره آسمان	۳۶
۱۸	گل صباح ملک محمودی	کارشناسی روان شناسی	همیاران سلامت میثاق زندگی	۳۶
۱۹	سوسن دادخواه	دکتری روان شناسی سلامت بالینی	بنیاد فردای بهتر	۳۶
۲۰	پرینسا کشیری	کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی	بهزیستی	۳۶
۲۱	مریم نجفی	کارشناسی ارشد روان شناسی	همیاران بهزیستی	۳۶
۲۲	فاطمه ریاحی	کارشناسی علوم حوزوی	مشاور آموزش و پرورش و بسیج	۳۶

۳-۵. پایش طرح در فاز اول و نتایج حاصله از آن (مبتنی بر پیش‌آزمون و پس‌آزمون)

در فاز اول طرح که ۵روز (۳۶ ساعت آموزشی) به طول انجامید، نمایندگان ۲۲ سازمان مردم‌نهاد و فعال اجتماعی به عنوان تسهیل‌گر سطح ۲ تحت آموزش قرار گرفتند. مطالب و سر فصل‌های آموزشی بر اساس محتوای در نظر گرفته شده توسط معاونت امور زنان و خانواده که در اختیار اساتید قرار گرفته بود، تدریس گردید. لازم به ذکر است فرآیند آموزشی به صورت کارگاهی طراحی و شرکت‌کنندگان علاوه بر یادگیری مطالب تئوری در قالب گروه‌های ۶-۵ نفره به تمرینات عملی پرداختند.

نقاط قوت شناسایی شده توسط تسهیلگر سطح یک:

- حضور تسهیل‌گران در مناطق کم برخوردار و ایجاد فضای گفتگو و مباحثه در کلاس
- حضور مسئولین در این مناطق و دریافت درخواستهای مردمی و تلاش برای رفع آن
- ایجاد فضای تمرین و مطالعه موردی روی موارد خاص موضوعات مختلف
- کاربردی بودن مطالب برای شرکت‌کنندگان
- برگزاری جلسات رفع اشکال و ابهام و کسب تجربیات از مدرسین

نقاط ضعف شناسایی شده تسهیلگر سطح یک:

- عدم آشنایی قبلی شرکت کنندگان کارگاه با مبحث تاب‌آوری اجتماعی
 - نقاط قوت شناسایی شده کارشناس طرح در دفتر امور زنان و خانواده استانداری:
 - برنامه ریزی دقیق جهت اجرای دوره
 - توزیع بسته‌های آموزشی ویژه تسهیلگران سطح ۲
 - مکان مناسب آموزشی با امکانات لازم
 - ارتباط مستمر با اساتید دوره برای برخورد با مواردی که برای رفع آن دچار مشکل باشند
 - انتخاب افراد با سطح علمی بالاتر و فعالیت مرتبط از سوی شهرستانها
 - تأمین و تخصیص اعتبار پروژه قبل از اجرا
 - متناسب بودن موضوع طرح با مسائل و نیازهای جامعه
 - حضور کارشناسان امور بانوان فرمانداری‌ها و کارشناسان دفتر امور بانوان د کارگاه
- نقاط ضعف شناسایی شده توسط کارشناس طرح در دفتر امور زنان و خانواده استانداری:**
- طولانی بودن زمان جهت آموزش
 - با توجه به بعد مسافت شهرهای استان و کمبود امکانات اعتبار تخصیص یافته در مرحله اول

سطح کلی رضایت از کارگاه

فرم‌های ارزیابی شرکت کنندگان در کارگاه نشان از رضایت بالای آنها از برگزاری کارگاه داشت و میزان رضایت نسبی آنها از سطح برگزاری کارگاه به طور میانگین بالای ۸۹در صد بوده است. جدول شماره ۳ سطح کلی رضایت شرکت کنندگان از کارگاه را به صورت تفکیکی نشان می‌دهد.

جدول ۳. سطح کلی رضایت شرکت کنندگان از کارگاه

ایجاد فضای گفتگو و مباحثه در کلاس			رضایتمندی از نحوه برخورد استاد			تفهم مطالب و قدرت بیان استاد			تسلط استاد بر موضوع			سودمندی و کاربردی بودن مطالب			مطلوبیت امکانات کمک آموزشی		
بسیار کم	کم	زیاد	بسیار کم	کم	زیاد	بسیار کم	کم	زیاد	بسیار کم	کم	زیاد	بسیار کم	کم	زیاد	بسیار کم	کم	زیاد
۴۳	۶	۲	۴۶	۵		۴۳	۷	۱	۴۲	۶	۳	۴۲	۷	۲	۳۲	۱۵	۴
۸۴/۳	۱۱/۸	۳/۹	۹/۲	۹/۸	-	۸۴/۳	۱۳/۷	۲	۸۲/۴	۱۱/۸	۵/۹	۸۲/۴	۱۳/۷	۳/۹	۶۲/۷	۲۹/۴	۷/۸

۳-۶. گالری تصاویر فاز یک

شکل ۵. گالری تصاویر فاز ۱ طرح ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی

۴. گزارش فاز دو

۴-۱. توزیع فعالیت در مناطق استان

شکل ۶. نقشه گسترده فعالیت‌ها در مناطق استان

جدول ۴. توزیع فعالیت‌ها در مناطق استان

شهرستان	شهرستان
نوشهر	مازندران
رامسر	قائم‌شهر
بابلسر	گلوگاه
آمل	نکا
محمودآباد	میانرود
سیمرغ	سوادکوه
بهشهر	چالوس
محمودآباد	عباس‌آباد
نور	تنکابن

۴-۲. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی نقاط آسیب‌خیز و گروه‌های هدف جهت اجرای فاز دوم

طرح

- هماهنگی و برگزاری جلسه‌ای با حضور فرماندار و روسای ادارات با هدف معرفی طرح در تمامی شهرستانها
- بررسی جمعیتی و جغرافیایی مناطق شهری و حاشیه‌ای شهر با کمک کارشناس امور اجتماعی فرمانداری و با حضور معاون فرمانداری و رییس بهزیستی، بخشداران و دهیاران مناطق روستایی
- شناسایی انواع آسیب‌های اجتماعی محلات و جمع بندی آنها با توجه به اطلاعات و گزارشات فرمانداری‌ها
- انتخاب محلات دارای بیشترین آسیب و ورود به آنها جهت اجرای طرح

۳-۴. اقدامات انجام شده در راستای اطلاع رسانی جهت حضور گروه‌های هدف در کلاس‌های آموزشی

مربوطه

- اطلاع رسانی فراخوان در مساجد منتخب محلات آسیب خیز.
- اطلاع رسانی در نشست‌هایی که امام جماعت و معتمدین محل با مردم داشتند.
- استفاده از کانون‌های مساجد و پایگاه‌های بسیج جهت اطلاع رسانی.
- ثبت نام از بین افراد شرکت کننده در نشست‌ها جهت شرکت در کارگاه‌های آموزشی.
- تنظیم برنامه اجرایی کارگاه با نظر ثبت نام کننده‌ها در کارگاه.
- هماهنگی با ادارات مختلف جهت استفاده از مکانهای آنها برای اجرای کارگاه.

۴-۴. اقدامات انجام شده در راستای شناسایی و هماهنگی با گروه‌های ذی‌نفع در میان مردم محلی

جهت اجرای طرح

- هماهنگی با فرمانداری جهت معرفی و شناسایی افراد ذی‌نفع و معتمد.
- نشست با افراد ذی‌نفع برای معرفی طرح.
- هماهنگی با پایگاه‌های مقاومت بسیج در مناطق
- اخذ لیست افرادی که احتمالاً بتوانند در کارگاه شرکت کنند.

۵-۴. برنامه اجرایی و زمانبندی اجرای فاز دوم طرح

- برگزاری نشست با مدیران شهرستانی جهت هماهنگی برای ورود به محلات (یک هفته)
 - ارتباط با جامعه محلی، اطلاع رسانی اولیه و هماهنگی ورود به محلات در سطح محلی (دو هفته)
 - برگزاری کارگاه‌های آموزشی و جلب مشارکت جامعه محلی در راستای شناسایی آسیب‌های اجتماعی محلی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های مشارکتی جامعه محلی و راهکارهای عملیاتی برای کاهش آسیب (یک تا دو ماه)
 - طراحی و تدوین نقشه راه محلی با مشارکت جامعه محلی (دو هفته)
 - ترسیم نقشه راه ارتقاء تاب‌آوری استان (یک هفته)
- مقرر گردید تا ده روز بعد از اجرای کارگاه درفاز اول تسهیلگران سطح دو، برنامه اجرایی خود را طبق شیوه‌نامه اجرایی طرح بر مبنای ۶۰ ساعت آموزشی و توجیهی برای مردم محله بعد از مشورت و همفکری با مردم محلی تنظیم و به کارشناس فرمانداری و در نهایت به کارشناس مجری طرح خانم رسولی ارائه دهند.
- اکثر تسهیلگران با توجه به وقت آزاد شرکت کنندگان، جدول زمانبندی اجرای کارگاه را در طی ماه میارک رمضان شروع و به پایان رساندند.
- در این فاز، ۲۲ محله و روستای آسیب خیز از ۱۸ شهرستان تحت پوشش طرح قرار گرفت. میزان ساعات آموزشی به طور میانگین برای هر محله ۶۰ ساعت در قالب فعالیت‌های تسهیل‌گری و آموزش مشارکتی، مجموعاً ۵۵۶ نفر را تحت پوشش قرار داده است.

جدول ۵. مشخصات کلاس‌های آموزشی

عنوان ریسک یا شوک	تعداد متربیان (زنان و خانواده‌های محلی)	میزان ساعت تدریس و تسهیلگری	نام آموزشگر محلی (عضو سازمان غیردولتی)	نام شهر / منطقه / محله
استفاده نامناسب از فضای مجازی	۳۰	۶۰	زهرا مهدویان	آمل
اعتیاد	۳۲	۶۰	امیر ملک زاده	محمود آباد / بهشتی محله
اعتیاد جوانان	۳۱	۶۰	فاطمه ریاحی	بهشهر/ زیروان
بیکاری	۲۷	۶۰	فاطمه زهرا دباغی	میاندرد/ اسلام آباد
بیکاری زنان سرپرست خانوار	۲۰	۶۰	مریم دشت بانیان	بابل
بیکاری زنان و جوانان	۲۳	۶۰	پرینسا کشیری	ساری ۱
اختلافات زناشویی	۲۰	۶۰	سوسن دادخواه	ساری ۲
اعتیاد	۲۶	۶۰	زینب قاسم نژاد	سوادکوه
آسیب‌های ناشی از طلاق	۲۵	۶۰	منیره شعبانی	سوادکوه شمالی
اختلافات زناشویی	۲۸	۶۰	گل صباح ملک محمودی	گلوگاه
آسیب‌های ناشی از طلاق	۲۸	۶۰	ریحانه دیان‌تی کناری	فریدونکنار
استفاده نامناسب از فضای مجازی	۳۰	۶۰	سکینه حسن پور	نور
آسیب‌های ناشی از طلاق	۲۷	۶۰	فاطمه خواجهوند لرگانی	چالوس
آسیب‌های ناشی از طلاق	۳۰	۶۰	طاهره اسلامی	نوشهر/نیرنگ
اعتیاد	۳۲	۶۰	فاطمه نائیچی	بابلسر/عزیزک
اعتیاد	۲۵	۶۰	سکینه دژآهنگ	نکا ۱
استفاده نامناسب از فضای مجازی	۲۶	۶۰	زهرا ابوطالبی	نکا ۲
اختلافات زناشویی	۲۸	۶۰	مریم نجفی	قائم‌شهر
اعتیاد همسران	۲۸	۶۰	سمیه برادران	جویبار/الاریم
بیکاری	۳۰	۶۰	فاطمه ادیب قلیان	عباس آباد

۶-۴. نتایج حاصل از پایش طرح در فاز دوم

• مبتنی بر نتایج ارزیابی تسهیلگر سطح ۲

با توجه به آسیب‌های اجتماعی موجود و پیشرفت آنها که به صورت سونامی جامعه رادگیر کرده است، پیشنهاد می‌شود، دولت نقش جدی تری در رابطه با کنترل و پیشگیری داشته باشد. اجرای دوره تاب‌آوری اجتماعی در این شرایط یک اقدام خوب، اما کافی نیست. مردم در این شرایط نیاز به تغییر نگرش و کار فرهنگی عمیق دارند. قبل از اجرای طرح تاب‌آوری باید در این خصوص زمینه‌سازی کرد و در این صورت اگر این طرح به خوبی انجام شود، نقش بی‌بدیلی در کاهش آسیب‌های اجتماعی خواهد داشت. در هر صورت زمانی می‌توان گفت طرح موفق عمل کرده است که راهکارهای ارائه شده مورد توجه مسئولین باشد و بتوانند آنها را عملی سازند.

مشارکت موثر گروه‌های محلی برای شرکت در کارگاه و فرآیند اجرایی طرح، درگیر نمودن در فرآیند تدوین برنامه‌ریزی مشارکتی برای اولویت‌بندی مسائل محلات و فعالیت‌های میدانی برای شناخت ظرفیت‌ها، سرمایه‌ها و دارایی‌های محلات نشان از ارتباط موثر شرکت کنندگان از مدل اجرایی طرح می‌دهد. شایان ذکر است این طرح در محلات با شرایط یکسانی روبرو بوده است و محلاتی که سازمان‌های مردم‌نهاد و تسهیل‌گران تجربه مشارکتی را از قبل در آنها داشته است، میزان پیشرفت و اعتماد

عمومی نسبت به طرح بالاتر بوده است. با عنایت به برگزاری طرح در حاشیه شهرها از سویی فرصت مغتنمی برای شرکت در کارگاه و از سویی بانوان روستاها در مناطق دوردست استان، با عنایت به دغدغه‌ها و آسیب‌هایی که با آن مواجه هستند، کمتر زمانی برای شرکت منظم در کارگاه داشته که جذب این نوع مخاطبین تجربه و تخصص کار با این نوع مخاطبین را می‌طلبید و این مشارکت در فرآیند طرح منظم و توسعه یافت.

• **مبتنی بر نتایج ارزیابی تسهیلات سطح ۱ و کارشناس طرح تاب‌آوری در دفتر امور زنان و خانواده استانداری** ارزیابی بر اساس مشاهدات و بازدیدهای میدانی صورت‌پذیرفته و شاخص‌هایی مانند مشارکت افراد و گروه‌های محلی، درگیر نمودن شرکت کنندگان در انتخاب و اولویت‌بندی مساله، بهره‌گیری از ظرفیت‌های محلی برای حل مساله و مشکل مطرح شده و میزان ارتباط موثر تسهیلات سطح ۲ با جامعه محلی در نظر گرفته شده است.

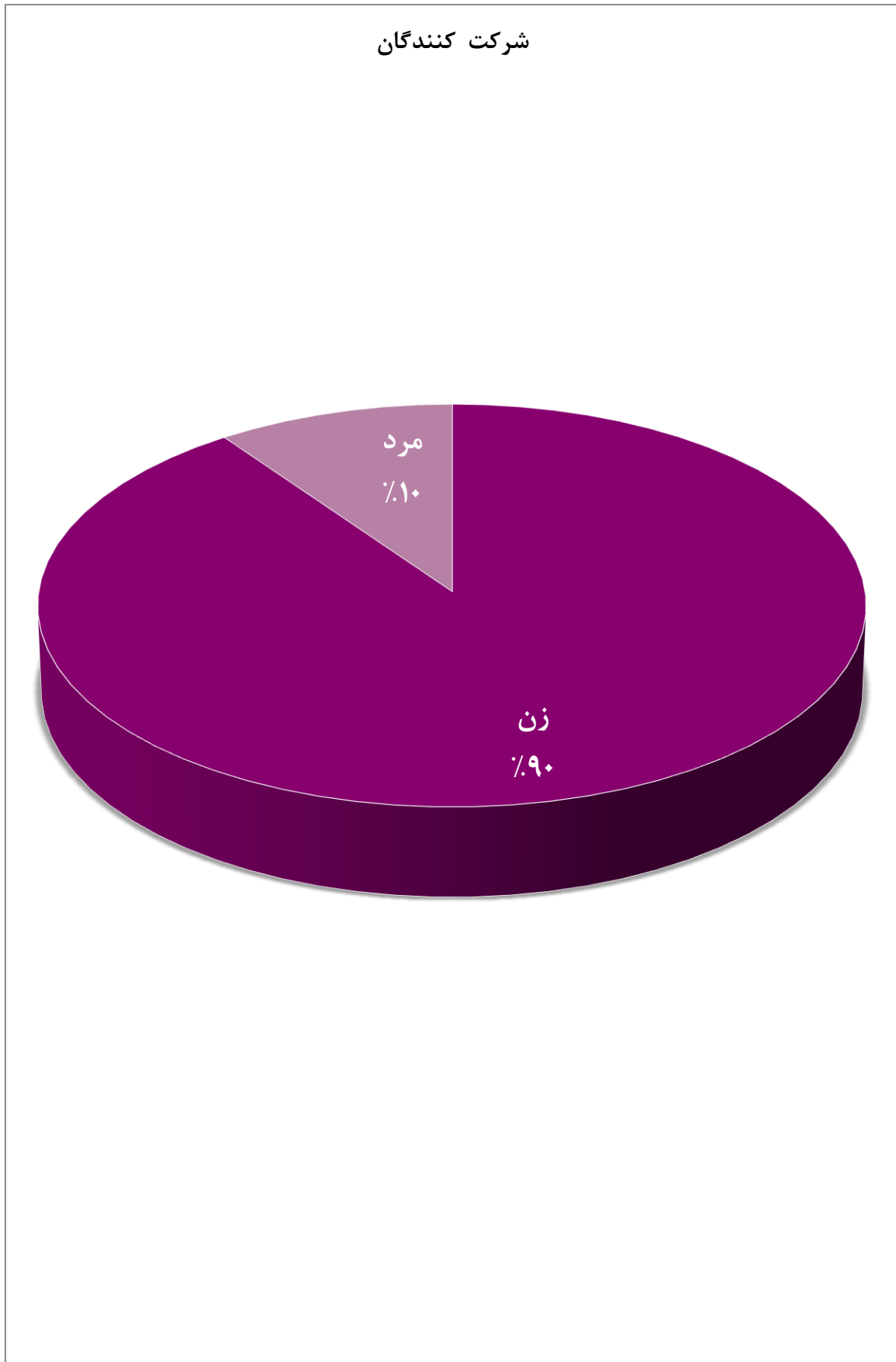
۴-۷. نقاط قوت و ضعف شناسایی شده (از نگاه تسهیلات سطح ۲، کارشناس طرح در دفتر امور زنان و خانواده استانداری و تسهیلات سطح ۱، نظرسنجی از شرکت کنندگان در کارگاه‌ها)

• نقاط قوت

- اجتماع محور بودن طرح.
- توجه ویژه سرکار خانم تاجفر، مدیرکل محترم امور بانوان و خانواده به اجرای طرح و تاکید ایشان به کارشناسان فرمانداری جهت همکاری و همراهی با تسهیلات.
- انتخاب درست دانشگاه الزهرا در استان آذربایجان غربی به عنوان مجری طرح با توجه به رسالت کاری این دانشگاه.
- علاقمند بودن کارشناسان طرح در دفتر امور بانوان و خانواده استانداری و دانشگاه الزهرا و پیگیری بودن آنها.
- انتخاب قشر آسیب پذیر به عنوان گروه هدف طرح.
- برگزاری دوره به صورت کارگاه مشارکتی و ایجاد جذابیت در بین شرکت کنندگان با کارهای گروهی.
- عدم محدودیت جنسی و سنی و تحصیلاتی و اجتماعی و ...
- همکاری کارشناسان امور بانوان فرمانداری‌ها

• نقاط ضعف

- عدم حضور و همکاری بعضی از کارشناسان فرمانداریها در محلات علی‌رغم برگزاری جلسه توجیهی و آموزشی.
- مناسب نبودن مکان کارگاه‌ها در محلات در اکثر شهرستانها به خاطر عدم همکاری سایر ارگانها.
- مناسب نبودن زمان اجرای کارگاهها با فصل کار کشاورزی در استان.
- طولانی بودن ساعات آموزشی برای مردم محلی با توجه به اینکه مردم محلی برنامه زمانی مشخصی برای وقت آزاد خود ندارند و نمی‌توانند طولانی مدت برنامه تنظیم کنند. (به علت شاغل بودن در مزارع کشاورزی)
- حضور پراکنده برخی از شرکت کنندگان در فرآیند برنامه

شکل ۷. نمودار جنسیت شرکت کنندگان

۵. نقشه راه تاب‌آوری محلات

۵-۱. شهرستان آمل

- سیمای محله

شکل ۸. سیمای آمل

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در آمل

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• استفاده نامناسب از فضای مجازی	• ویژه و فراگیر	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در آمل

۵-۲. شهرستان محمودآباد - بهشتی محله

• سیمای محله

نام محله	• بهشتی محله
گروه مخاطب	• زنان محلی
نوع ریسک	• اعتیاد
زمان اجرا	• بهار و تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• امیر ملک زاده

شکل ۱۰. سیمای مبهشت محله محمودآباد

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در بهشتی محله لنگرود

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۱۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در بهشتی محله لنگرود

۳-۵. شهرستان بهشهر - محله زیروان

- سیمای محله

• محله زیروان	نام محله
• زنان و دختران جوان	گروه مخاطب
• اعتیاد فراگیر جوانان و همسران	نوع ریسک
• تابستان ۱۳۹۷	زمان اجرا
• ۶۰ ساعت	میزان ساعت
• فاطمه ریاحی	نام تسهیلگران

شکل ۱۲. سیمای محله زیروان

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله زیروان

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد فراگیر جوانان و همسران	• فراگیر و فصلی	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۲ ساله

شکل ۱۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله زیروان

۴-۵. شهرستان میانرود- اسلام آباد

• سیمای محله

نام محله	• محله اسلام آباد
گروه مخاطب	• ساکنین محلی
نوع ریسک	• بیکاری
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• فاطمه زهرا دباغی

شکل ۱۴. سیمای محله اسلام آباد میانرود

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله اسلام آباد میانرود

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• بیکاری	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۱۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله اسلام آباد میانرود

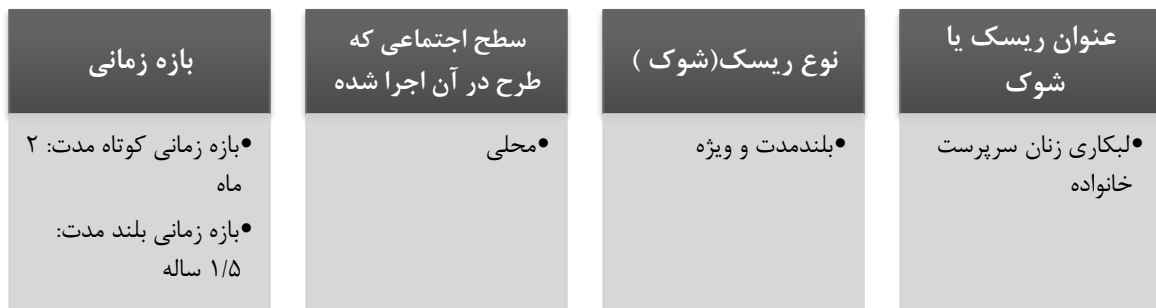
۵-۵. شهرستان بابل

- سیمای محله

شکل ۱۶. سیمای بابل

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در بابل

شکل ۱۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در بابل

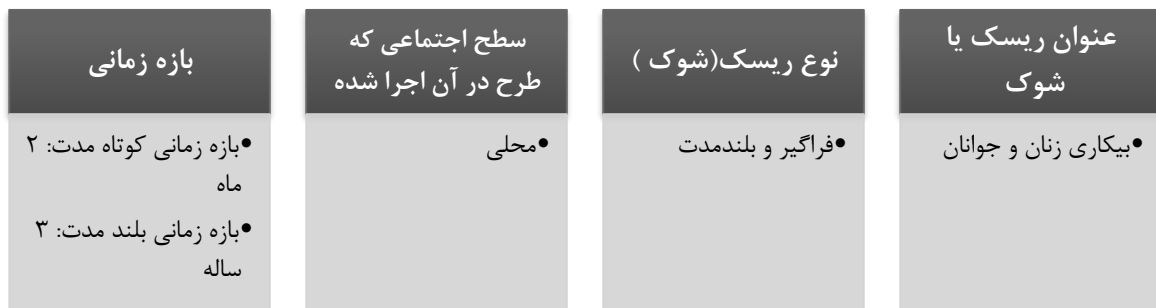
۵-۶. شهرستان ساری ۱

- سیمای محله

شکل ۱۸. سیمای ساری ۱

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در ساری ۱

شکل ۱۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در ساری ۱

۵-۷. شهرستان ساری ۲

- سیمای محله

نام محله	• ساری ۲
گروه مخاطب	• خانواده‌های محلی
نوع ریسک	• اختلافات زناشویی
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• سوسن دادخواه

شکل ۲۰. سیمای ساری ۲

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در ساری ۲

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اختلافات زناشویی	• فراگیر	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۲۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در ساری ۲

۵-۸. شهرستان سوادکوه

- سیمای محله

• سوادکوه	نام محله
• زنان ساکن محله	گروه مخاطب
• اعتیاد	نوع ریسک
• بهار و تابستان ۱۳۹۷	زمان اجرا
• ۶۰ ساعت	میزان ساعت
• زینب قاسم نژاد	نام تسهیلگران

شکل ۲۲. سیمای سوادکوه

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در سوادکوه

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد	• فراگیر و فصلی	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۲ ساله

شکل ۲۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در سوادکوه

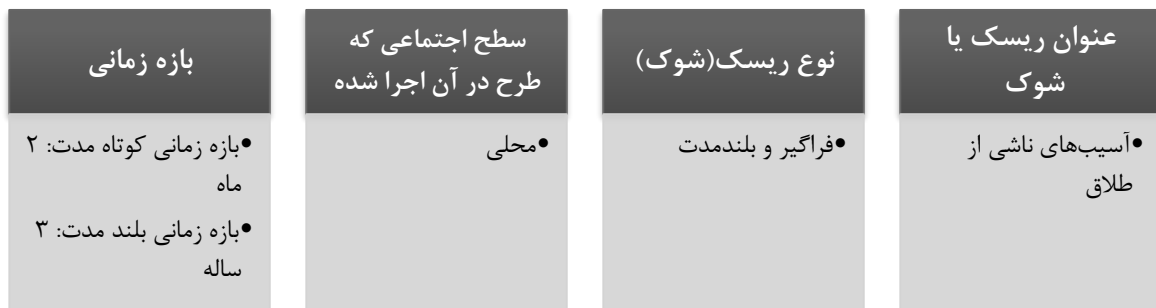
۹-۵. شهرستان سوادکوه شمالی

- سیمای محله

شکل ۲۴. سیمای سوادکوه شمالی

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در سوادکوه شمالی

شکل ۲۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در سوادکوه شمالی

۱۰-۵. شهرستان گلوگاه

- سیمای محله

• گلوگاه	نام محله
• زنان ساکن محله	گروه مخاطب
• اختلافات زناشویی	نوع ریسک
• بهارو تابستان ۱۳۹۷	زمان اجرا
• ۶۰ ساعت	میزان ساعت
• گل صباح ملک محمودی	نام تسهیلگران

شکل ۲۶. سیمای گلوگاه

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در گلوگاه

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اختلافات زناشویی	• فراگیر و ویژه	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۲۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در گلوگاه

۵-۱۱. شهرستان فریدونکنار

- سیمای محله

نام محله	• فریدونکنار
گروه مخاطب	• زنان ساکن محله
نوع ریسک	• آسیب‌های ناشی از طلاق
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• ریحانه دیان‌تی کناری

شکل ۲۸. سیمای فریدونکنار

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در فریدونکنار

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• آسیب‌های ناشی از طلاق	• بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۲۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در فریدونکنار

۵-۱۲. شهرستان نور

- سیمای محله

نام محله	• نور
گروه مخاطب	• دختران جوان و نوجوان محلی
نوع ریسک	• افزایش استفاده از فضای مجازی
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• سکبانه حسن پور

شکل ۳۰. سیمای نور

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در نور

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• افزایش استفاده از فضای مجازی	• فراگیر	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۳۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در نور

۵-۱۳. شهرستان چالوس

• سیمای محله

نام محله	• چالوس
گروه مخاطب	• زنان سرپرست خانواده
نوع ریسک	• آسیب‌های ناشی از طلاق
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• فاطمه خواجه وند لرگانی

شکل ۳۲. سیمای چالوس

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله حاشیه‌نشین دستگرد

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• آسیب‌های ناشی از طلاق	• بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۳۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در چالوس

۱۴-۵. شهرستان نوشهر - محله نیرنگ

• سیمای محله

• محله نیرنگ	نام محله
• زنان ساکن محله	گروه مخاطب
• آسیب‌های ناشی از طلاق عاطفی	نوع ریسک
• بهار و تابستان ۱۳۹۷	زمان اجرا
• ۶۰ ساعت	میزان ساعت
• طاهره اسلامی	نام تسهیلگران

شکل ۳۴. سیمای محله نیرنگ

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله نیرنگ

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• آسیب‌های ناشی از طلاق عاطفی	• بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۱ ساله

شکل ۳۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله نیرنگ

۵-۱۵. شهرستان بابلسر - محله عزیزک

• سیمای محله

شکل ۳۶. سیمای محله عزیزک

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله عزیزک

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۳۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله عزیزک

۱۶-۵. شهرستان نکا ۱

• سیمای محله

شکل ۳۸. سیمای نکا ۱

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در نکا ۱

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد	• بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۳۹. مشخصات طرح تاب‌آوری در نکا ۱

۱۷-۵. شهرستان نکا ۲

- سیمای محله

شکل ۴۰. سیمای نکا ۲

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در نکا ۲

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• استفاده نامناسب از فضای مجازی	• ویژه	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۴۱. مشخصات طرح تاب‌آوری در نکا ۲

۱۸-۵. شهرستان جویبار - محله لاریم

• سیمای محله

نام محله	• محله لاریم
گروه مخاطب	• زنان ساکن محله
نوع ریسک	• اعتیاد همسران
زمان اجرا	• تابستان ۱۳۹۷
میزان ساعت	• ۶۰ ساعت
نام تسهیلگران	• سمیه برادران

شکل ۴۲. سیمای محله لاریم

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله لاریم

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اعتیاد همسران	• بلند مدت و فراگیر	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۳ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۲ ساله

شکل ۴۳. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله لاریم

۵-۱۹. شهرستان عباس آباد

- سیمای محله

شکل ۴۴. سیمای عباس آباد

- نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در عباس آباد

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• بیکاری	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۲ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۳ ساله

شکل ۴۵. مشخصات طرح تاب‌آوری در عباس آباد

۲۰-۵. شهرستان قائمشهر

• سیمای محله

شکل ۴۶. سیمای محله قائمشهر

• نقشه راه پیشنهادی برای تقویت تاب‌آوری در محله قائمشهر

عنوان ریسک یا شوک	نوع ریسک (شوک)	سطح اجتماعی که طرح در آن اجرا شده	بازه زمانی
• اختلافات زناشویی	• فراگیر و بلندمدت	• محلی	• بازه زمانی کوتاه مدت: ۳ ماه • بازه زمانی بلند مدت: ۲ ساله

شکل ۴۷. مشخصات طرح تاب‌آوری در محله قائمشهر

گالری تصاویر فاز دو

شکل ۴۸. گالری تصاویر فاز ۲ طرح ارتقاء تاب آوری اجتماعی

۶. سیمای تاب‌آوری

سیمای طرح توان‌افزایی و ارتقاء تاب‌آوری اجتماعی در استان مازندران

معاونت امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

سال ۹۷ - ۱۳۹۶

نوع ریسک‌ها	تعداد تسهیل‌گران	تعداد افراد تحت پوشش	تعداد ریسک‌ها یا شوک‌های شناسایی شده	تعداد اجتماع محلی
فراگیر بلندمدت	۲۰	۵۵۶	۵	۲۲

۷. سیمای ریسک‌ها

سیمای ریسک ها و شوک های شناسایی شده در طرح توان افزایی
و ارتقاء تاب آوری اجتماعی در جوامع محلی استان مازندران

مازندران

سال ۹۷-۱۳۹۶

سیمای طرح تاب آوری استان مازندران

عنوان ریسک های اولویت دار شناسایی شده

- استفاده نامناسب از فضای مجازی
- اعتیاد
- بیکاری
- اختلافات زناشویی
- آسیب های ناشی از طلاق

۸. نقشه راه

